

A FEJEZET TANULMÁNYAI ELÉ

BÉNYEI MIKLÓS

Debreceni Egyetem, címzetes egyetemi tanár

Mindenekelőtt szeretném megköszönni a szervezőbizottság rendkívül megtisztelő felkérését, azt a lehetőséget, hogy a szak egykori hallgatójaként immár másodszor írhatok bevezetőt a *Valóságos könyvtár – könyvtári valóság* című tanulmánykötet egyik fejezete elé. A könyv lapjain többször szóba kerül, hogy minden év novemberében a tudományt ünnepeljük. A tanulmányok közzététele valóban ünnep: ünnepe az intézetnek, a könyvtár- és információtudománynak és ünnepe az egész szakmának, a magyar könyvtárosságnak, a magyarországi könyvtárkultúrának.

A lélekemelő hangulathoz nyilván hozzájárulnak majd az intézet oktatóinak dolgozatai. Hisz bizonyítják, hogy az *Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Karának Könyvtár- és Információtudományi Intézete nemcsak a hazai könyvtárosképzés fontos, legnagyobb és legrégebb bázishelye, hanem számottevő tudományos műhely is*. Ha jól emlékszem – és miért ne emlékeznék jól? – így volt ez már annak idején, hallgató koromban is, legfeljebb az akkori tanáraink más, vagy másfajta témákat kutattak. S ha alaposan belegondolunk, ezt természetesnek kell tartanunk. Mióta információink vannak róla – főként az ókori mezopotámiai és egyiptomi írásbeliség korától, még inkább a görög tudományosság kezdeti időszakától – világosan látható, hogy a magas szintű képzés, leegyszerűsítve: a felsőfokú oktatás meseteri, tanítói, tanárai mindig is a tudományban, a tudományokban jártas emberek voltak. Létrejöttüktől fogva ez mondható el – mégpedig fokozott mértékben – az egyetemekről is, amelyek közismerten és elismerten egyúttal tudományos intézmények is. Egyetem és kutatás elválaszthatatlan. Amikor a tizenkilencedik század utolsó harmadától kialakult a könyvtárosképzés, mind Európában, mind az Észak-amerikai Egyesült Államokban az egyetemekhez kapcsolódott. Tehát mint a tudományok művelői a mai egyetemi oktatók egy igen nagy ívű, gazdag és impozáns történelmi örökség tevékeny folytatói.

Ebben a fejezetben tíz dolgozat olvasható. Szakmai öröm, hogy a szerzők mindegyike rendelkezik tudományos, PhD fokozattal. Többféle kérdést és többféle megközelítésben tárgyalnak, jóformán lefedik a szakma valamennyi területét, sőt az interdiszciplinaritás irányába is elmozdulnak. Mindazonáltal szembeötlő a digitális kultúra, még közelebbről a digitalizálás látszólag egyszerű, valójában igencsak bonyolult problémakörének kiemelkedő helye. Ugyanakkor a könyvtártudományban sokáig preferált történeti stúdium háttérbe szorult, mindössze egy ilyen tanulmány született.

Voltaképpen ez a téma felfogható jelen idejűnek is, mert *Bibor Máté* egyetemi tanársegéd hajdani tanára és mentora, a közelmúlt egyik legjelesebb régi könyves szakembere, *Soltész Zoltánné Juhász Erzsébet* előtt tiszteleg; tartalmi értékét emeli, hogy jórészt a Könyvtár-

és Információtudományi Intézetbe (KITI) került hagyaték dokumentumait tárta fel. A történetiség jelei felbukkannak még *Tósszegi Zsuzsanna* címzetes egyetemi docens emlékező jellegű vissza- és áttekintésében, amit a világon alighanem egyedülálló *Digitális Irodalmi Akadémia* (DIA) első két évtizedéről, a közben és manapság is felvetődő informatikai, szerzői jogi és szolgáltatási gondokról írt. Egy másik digitális gyűjteményről, a *Magyar Elektronikus Könyvtárról* (MEK) értekezett *Kosztoványi Márai Rita* tanársegéd, pontosabban annak a vakok és gyengénlátók számára hozzáférhetővé tett felületéről, vagyis egy nagyon hasznos humanitárius „ajándékról”. Főleg a helyismereti-helytörténeti könyvtárosok számára kínál érdekes és jól hasznosítható olvasnivalót *Fodor János* egyetemi adjunktus, aki saját kutatásaira támaszkodva a közösségi hálózatok új lehetőségeire irányítja rá a figyelmet. *Kerekes Pál* címzetes egyetemi docens az elektronikus publikálás lassan-lassan nálunk is meghonosodó módozatát, az ún. független publikálás (szerinte jobb lenne: önmenedzselő kiadás) mibenlétét magyarázza el, és néhol utal a valós problémákra is.

Rengeteg adatot sorakoztat fel és a hazai könyvtári adatbázisok kritikájától sem tartózkodik *Murányi Péter*, az ELTE BTK KITI (szombathelyi) Savaria Könyvtártudományi Csoportjának egyetemi docense, amikor azt mérlegeli, hogy milyen a magyar könyvtár- és információtudományi folyóiratok bel- és külföldi feldolgozottsága. Személyhez kötődik *Németh Katalin* adjunktus munkája; ő azt vázolta, miként történt nemrég *Hazai György* turkológus, orientalista akadémikus zömmel idegen nyelvű anyagot tartalmazó hagyatékának online könyvtári katalogizálása; megállapításai általános érvényű tanulságok. *Dippold Péter* egyetemi adjunktus (aki főállásban a Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár Központi Könyvtárának igazgatója) a kölcsönzési statisztikák alapján elemzi a köz- és szakkönyvtári funkciók közötti különbségeket, illetve egy új üzleti modellt, a Long Tail (hosszú farok) könyvtári érvényesülését.

Meglehetősen friss felmérés eredményeiről tájékoztat a másik szombathelyi oktató, *Bognárné Lovász Katalin* adjunktus: a Cselekvő Közösségek pályázati projekt kapcsán tizenhat megyei könyvtár és a társadalmiasítás viszonyát mutatja be, pozitív kicsengéssel. Jelen van az irodalomszociológia is: Hogy mennyire szükséges és lehetséges az egyetemi szakképzés tananyagának rendszeres és módszeres megújítása, azt példázza *Senkei-Kis Zoltán* adjunktus esettanulmányokra alapozott dolgozata, ahol egy új, a mestertagozaton bevezetett tantárgy, a Társadalmi felelősségvállalás tartalmát ismerteti.

Szellemi élményben lehet azoknak része, akik elolvassák a fejezet tanulmányait. Hiszen ezek meggyőző tanúi annak, hogy az ELTE informatikus könyvtáros szakán sokszínű, színvonalas képzés folyik, az itteni oktatók az időszerű feladatokra koncentrálnak. Három további oktató (*Barátné Hajdu Ágnes*, *Csík Tibor*, *Kiszl Péter*) a *Könyvtárak és platformok* című blokk keretében közölte írását. Amennyiben ezeket is figyelembe vesszük, még inkább igazolva láthatjuk a fejezet elején álló kezdő soroknak azt a kitételét, mely szerint a kötetet közreadó intézet valóban a könyvtár- és információtudomány jelentős műhelye.

Sok siker kísérfje útjukat a jövőben is!